

Berlin-Budapest, 2018. szeptember 12.

Sajtóközlemény

A világ exportjának több mint a felét olyan országok állítják elő, amelyek nem üldözik a határokon átnyúló korrupciót

A Transparency International (TI) ma tette közzé a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) korrupció elleni [egyezményének](#) végrehajtását értékelő [jelentését](#), az ún. Exporting Corruption Report-ot. A korrupcióellenes világszervezet immár tizenkettedik alkalommal elvégzett [kutatása](#) arra a megállapításra jutott, hogy a világ exportjának legjelentősebb részét lebonyolító országokban nem büntetik meg a külföldi megrendelések érdekében vesztegető vállalatokat. Magyarországon is gyengék a korrupció ellenes szabályok és részrehajló a végrehajtás, az ország az egyezményt korlátozottan végrehajtó államok között szerepel.

Az OECD 1997-ben elfogadott egyezményét aláíró kormányok azt vállalták, hogy büntetni rendelik a más ország területén megvalósított korrupciót és felelősségre vonják azokat az állampolgáraikat, akik külföldi közhatalmi tisztviselőt vesztegetnek meg. Az egyezményt eddig aláíró 44 országnak – Magyarország 1999-ben csatlakozott – meghatározó a világgazdasági súlya: ezek az államok adják a globális export kétharmadát, és a működő tőkebefektetések háromnegyedét.

A TI felméréséből kiderül, hogy az aláíró országok zöme nem tesz eleget az egyezményben vállalt kötelezettségeinek. A külkereskedelemnek világszerte alig több mint a negyede származik az egyezményt teljes körűen végrehajtó országokból. Az államok ezen, mindössze héttagú csoportjában található ugyanakkor a világ legjelentősebb tőkeexportőrei, például Németország, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok. Ezzel szemben a globális kivitel több mint harmadát olyan országok állítják elő, amelyek bár aláírták az OECD vesztegetés elleni egyezményét, vajmi keveset tesznek az érvényre juttatása érdekében. Ezen országok között található Magyarország mellett az Európai Unió további 17 tagállama, köztük számos alapító állam.

A Transparency International idén négy olyan meghatározó exportőr ország külföldi vesztegetések elleni elkötelezettségét is felmérte, amelyek nem csatlakoztak az OECD egyezményéhez. Kína, India, Szingapúr és Hong Kong együttesen 18 százalékkal részesednek a világkereskedelemből, Kína a maga közel 11 százalékos részesedésével a globális exportpiac legnagyobb szereplője. Ennek ellenére ezeknek az országoknak a kormányai semmit nem tesznek a – külpiacon megszerzése érdekében – hivatalos személyeket megvesztegető vállalataik és azok vezetői ellen. Összességében a világexport több mint felét olyan országokban állítják elő, ahol vesztegetés árán érnek el nemzetközi gazdasági sikereket.

Delia Ferreira Rubio, a Transparency International globális elnöke elfogadhatatlannak nevezte, hogy az államok, bár „ígéretet tettek a külföldi vesztegetés elleni következetes fellépésre, tétlenül szemlélnek a világkereskedelem ilyen nagy hányadát érintő korrupciót”. A visszaélések ellen világszerte küzdő mozgalom vezetője szerint a büntetés elkerülése aláássa az érintett államok szavahihetőségét és a jogállamba vetett bizalmat. A tanulmányt szerkesztő Gillian Dell, a TI programvezetője azt

hangsúlyozta, hogy a jogszabályok harmonizálása mellett arra is szükség van, hogy a kormányok eltökélten üldözzék a korrupciós vállalatokat.

A vesztegetések elleni hatékony fellépés érdekében a TI azt javasolja, hogy a kormányok fordítsanak több forrást a korrupció visszaszorítására, valamint erősítsék meg a rendőrséget és az igazságszolgáltatást, továbbá tegyék egyszerűbbé és gyorsabbá az államhatárokon átnyúló bűnügyi együttműködést. A korrupció ellen küzdő civil szervezet az egyezményt létrehozó OECD-től azt várja, hogy nyilvánosan ítélje el a külföldi vesztegetést és a pénzmosást tétlenül szemlélő, vagy az ilyen magatartásokon nyereszkeskedő kormányokat.

*

Magyarország részesedése a világgazdaságból elhanyagolható, mindössze 0,23%. Az Európai Unió GDP-jének is kevesebb, mint 1 %-a származik Magyarországról. Bár a magyar gazdaság kimondottan jelentős az export súlya, az ország így is csak 0,5 %-ban részesedik a világ külkereskedelméből.

Magyarország nem tartozik az OECD korrupció ellenes egyezményének a tipikus célszágai közé, hiszen az ország egyáltalán nem tartozik a jelentős tőkeexportőrök közé. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lenne teendője a kormánynak. „Magyarországon a korrupció régóta, kormányokon átívelően igen súlyos probléma. A jelenlegi kormány nem elsősorban a korrupció visszaszorításán dolgozik, inkább a közpénzek magánvagyonná alakításában jeleskedik” – emlékeztetett Martin József Péter, a Transparency International Magyarország (TI Magyarország) ügyvezető igazgatója. Martin hozzátette: a korrupció elburjánzása összefügg a jogállamiság módszeres lerombolásával.

A TI Magyarország szerint a külföldi vesztegetések, és úgy általában a korrupció üldözésének sikere érdekében egyrészt számos jogszabály módosítására, másrészt a jogérvényesítő szervezetek helyzetének a rendezésére lenne szükség. Ligeti Miklós, a szervezet jogi igazgatója szerint jelentősen meg kellene erősíteni a közérdekű bejelentők védelmét, az állam és a közpénzt használó cégek vezetőinek az elszámoltathatóságát erősítő lobbiszabályozást kellene kialakítani, és javítani kellene a közérdekű adatok megismerhetőségét. Bár jelenleg nem sok esélye van annak, hogy a kormány megfogadja a TI Magyarország törvényalkotási tanácsait, még ha így is tenne, az így elfogadott jogszabályok nem lennének elégségesek a korrupció visszaszorítására. Ahhoz arra is szükség van, hogy a rendőrség és az ügyészség tisztességesen és mindenféle politikai megfontolástól mentesen végezze a dolgát. A TI Magyarország jogi vezetője emlékeztetett: a legfőbb ügyészt megillető rendkívül széleskörű jogosítványok lehetővé teszik az egyedi ügyekben történő önkényes beavatkozást, miközben semmilyen következménye nincsen annak, ha az ügyészség a hatalom birtokosai számára kényes ügyekben nem indít eljárást.

###

A Transparency International Berlinben működő központi titkársága tizenkettedik alkalommal készítette el az ún. Exporting Corruption Report-ot, amelyet ezt megelőzően utoljára 2015-ben adott ki. A tanulmány elkészítésében szakértők és a Transparency International-nek az OECD külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni egyezményét aláíró országokban működő szervezetei működtek közre. A tanulmány Magyarországra vonatkozó fejezetét a Transparency International Magyarország Alapítvány készítette.

A tanulmány az országok által az egyezmény végrehajtása érdekében tett intézkedéseket a 2014-2017 között külföldi vesztegetés miatt megkezdett és befejezett büntetőeljárások száma, valamint

az elítélést eredményező eljárások száma alapján értékeli. Az országok besorolása a bűnügyi statisztikai adatokon túl az ország gazdasági súlyán és az egyezmény nemzeti jogba történő átültetéséhez szükséges jogszabályok meglétén, illetve gyakorlati alkalmazásának a megbízhatóságán alapul.

Minderre figyelemmel a tanulmány négy csoportba sorolta az országokat, amelyek, függően az egyezmény végrehajtásának a minőségétől az „aktív”, a „közepes”, a „korlátozott” vagy a végrehajtást „elhanyagoló” országok közé kerülhettek. Az országcsoportok az alábbiak:

„Aktív” – 7 ország, részesedés a globális exportból: 27%

- Egyesült Államok
- Németország
- Egyesül Királyság
- Olaszország
- Svájc
- Norvégia
- Izrael

„Közepes” – 4 ország, részesedés a globális exportból: 3,8%

- Ausztrália
- Brazília
- Svédország
- Portugália

„Korlátozott” – 11 ország, részesedés a globális exportból: 12,3%

- Franciaország
- Hollandia
- Kanada
- Ausztria
- Magyarország
- Dél-Afrika
- Chile
- Görögország
- Argentína
- Új Zeland
- Litvánia

„A végrehajtást elhanyagolja” – 22 ország, részesedés a globális exportból: 39,6%

- Japán
- Dél-Korea
- Spanyolország
- Mexikó
- Oroszország
- Belgium

- Írország
- Lengyelország
- Törökország
- Dánia
- Csehország
- Luxemburg
- Szlovákia
- Finnország
- Kolumbia
- Szlovénia
- Bulgária
- Észtország

A tanulmány az egyezményben nem részes Kínát, Hong Kong-ot, Indiát és Szingapúrt a végrehajtás elhanyagoló országok csoportjához sorolta.